

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

ตอนที่ 2 ระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้มาเยือน

ตอนที่ 5 แนวทางและกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผู้มาเยือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มาเยือน

1.1.1 อายุของผู้มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 อายุของผู้มาเยือน

(n=389)

อายุ(ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20	56	14.43
20-29	174	44.85
30-39	75	19.33
40-49	47	12.11
50-59	17	4.38
60 ปีขึ้นไป	19	4.90

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.85) มีอายุระหว่าง 20-29 ปี รวมแล้วผู้มาเยือนประมาณร้อยละ 90 (ร้อยละ 90.72) มีอายุต่ำกว่า 50 ปีที่เหลืออีกร้อยละ 9.28 มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

1.1.2 ระดับการศึกษาของผู้มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับการศึกษาของผู้มาเยือน

(n=389)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	75	19.38
-มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	80	20.67
-อนุปริญญา/ปวส.	51	13.18
-ปริญญาตรี	174	44.96
-สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.81

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 44.96) รองลงมามีการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 19.38 และร้อยละ 20.67 ตามลำดับ และผู้มาเยือนส่วนน้อยที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 1.81)

1.1.3 อาชีพและรายได้ต่อเดือนของผู้มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 อาชีพและรายได้ต่อเดือนของผู้มาเยือน

(n=389)

อาชีพและรายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อาชีพ		
-เกษตรกร	52	13.40
-พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	4.12
-รับราชการ	32	8.25
-ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	41	10.57

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n=389)

อาชีพและรายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-รับจ้าง/อาชีพอิสระ	50	12.89
-ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	34	8.76
-นักเรียน/นักศึกษา	145	37.37
-อื่นๆ	18	4.64
2. รายได้ต่อเดือน(บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000	104	27.44
5,001-10,000	141	37.20
10,001-15,000	77	20.32
มากกว่า 15,000	57	15.04

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างส่วนใหญ่ยังเป็นนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 37.37) รองลงมาคืออาชีพเกษตร และอาชีพรับจ้างหรือประกอบอาชีพอิสระใน สักส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 13.40 และร้อยละ 12.89 ตามลำดับ) โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่มี รายได้อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 37.20) รองลงมาคือรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือ เท่ากับ 5,000 บาท (ร้อยละ 27.44) และผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท มี จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.04)

1.1.4 ภูมิลำเนาของผู้มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ภูมิลำเนาของผู้มาเยือน

(n=389)

ภูมิลำเนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-จังหวัดสงขลา	209	54.29
-จังหวัดอื่นในภาคใต้	137	35.58
-จังหวัดในภาคอื่น	39	10.13

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโดนงาช้างเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.29) มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ (ร้อยละ 35.58) ที่เหลือมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดในภาคอื่นๆ (ร้อยละ 10.13)

1.2 รูปแบบและลักษณะของการมาเยือน

1.2.1 วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเยือนและจำนวนครั้งที่มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเยือน

(n=389)

วัตถุประสงค์และ จำนวนครั้งที่มาเยือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเยือน*		
-เพื่อเล่นน้ำตก	231	59.38
-เพื่อศึกษาธรรมชาติ	145	37.53
-เพื่อปิกนิก/รับประทานอาหาร	101	26.22
-เพื่อถ่ายภาพ	92	23.91
-เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ	48	12.37
2. จำนวนครั้งที่เคยมาเยือน		
-มาเป็นครั้งแรก	107	28.38
-เคยมา 2-7 ครั้ง	182	48.28
-เคยมา 8 ครั้ง ขึ้นไป	88	23.34

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโดนงาช้างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเพื่อเล่นน้ำตก (ร้อยละ 59.38) รองลงมามีวัตถุประสงค์เพื่อมาศึกษาธรรมชาติ (ร้อยละ 37.53) และเกือบครึ่งหนึ่งของผู้มาเยือนเคยเดินทางมาเยือนน้ำตกโดนงาช้างแล้ว 2-7 ครั้ง (ร้อยละ 48.28) รองลงมาเคยเดินทางมาเป็นครั้งแรก (ร้อยละ 28.38) และมีสัดส่วนของผู้ที่เดินทางมาเยือนตั้งแต่ 8 ครั้งขึ้นไปอยู่น้อยที่สุด (ร้อยละ 23.34)

1.2.2 ประเภทกลุ่มการเดินทางของผู้มาเยือน ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ประเภทกลุ่มการเดินทาง

(n=389)

ประเภทกลุ่มการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-กลุ่มเพื่อน	212	55.94
-กลุ่มครอบครัว	88	23.22
-เดินทางมาคนเดียว	7	1.85
-กลุ่มผสมระหว่างครอบครัว และเพื่อน	59	15.57
-อื่นๆ	13	3.43

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้มาเยือนนำตกโตนงาช้างมากกว่าครึ่งเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน (ร้อยละ 55.94) รองลงมาเดินทางมาเป็นกลุ่มครอบครัว (ร้อยละ 23.22) และมีน้อยมากที่ผู้มาเยือนจะเดินทางมาคนเดียว (ร้อยละ 1.85)

1.2.3 แหล่งข้อมูลข่าวสาร ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แหล่งข้อมูลข่าวสาร

(n=389)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงานการท่องเที่ยว	106	27.32
-จากเพื่อน/สมาชิกครอบครัว/คนรู้จัก	256	65.98
-จากรายการโทรทัศน์/วิทยุ	57	14.69
-จากอินเทอร์เน็ต	89	22.94
-จากบทความ/ข่าวสารสื่อสิ่งพิมพ์	23	5.93

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(n=389)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-จากหนังสือ/วารสาร	42	10.82
-จากแผ่นพับประชาสัมพันธ์	64	16.4

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือการแนะนำให้น้ำตกโตนงาช้างจากเพื่อน สมาชิกครอบครัว หรือคนรู้จัก (ร้อยละ 65.98) รองลงมาคือได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานการท่องเที่ยว (ร้อยละ 27.32) ซึ่งใกล้เคียงกับผู้มาเยือนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 22.94) และมีสัดส่วนของผู้มาเยือนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบทความ หรือข่าวสารสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด (ร้อยละ 5.93)

1.2.4 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ ปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้

(n=389)

ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย	82	21.24
- 1 ครั้ง/ปี	96	24.87
- 2-3 ครั้ง/ปี	132	34.20
- 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป	76	19.69

จากตารางที่ 4.8 แสดงความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ 2-3 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 34.20) รองลงมาเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ปีละครั้ง (ร้อยละ 24.9) ซึ่งใกล้เคียงกับผู้มาเยือนที่ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย (ร้อยละ 21.24) และผู้มาเยือนที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป (ร้อยละ 19.69)

1.2.5 ความถี่ในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความถี่ในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

(n=389)

ความถี่ในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
-ไม่เคยร่วมท่องเที่ยวเลย	19	4.94
- 1 ครั้ง/ปี	73	18.96
- 2-3 ครั้ง/ปี	103	26.75
- 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป	190	49.35

จากตารางที่ 4.9 แสดงความถี่การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างส่วนใหญ่เดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป (ร้อยละ 49.35) รองลงมาเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2-3 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 26.75) และสัดส่วนของผู้มาเยือนที่ไม่เคยเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.94)

1.2.6 ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

(n=389)

ความรู้	เฉลี่ย	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
1. หลักการอนุรักษ์ทรัพยากร คือการใช้อย่างยั่งยืน การฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม และการสงวน ของหายาก	/	364 (95.04)	19 (4.96)
2. การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะสามารถสร้าง ผลกำไรในอนาคต คือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามสมบูรณ์ ตลอดไป	/	355 (92.21)	31 (7.79)
3. การบริการให้ความรู้และสื่อความหมายธรรมชาติสามารถ สร้างความตระหนักในคุณค่าของป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้	x	358 (92.51)	22 (7.49)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ความรู้	เฉลี่ย	(n=389)	
		ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
4. น้ำที่อยู่ในแหล่งน้ำตามธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้ ไม่สิ้นสุดและไม่มีวันหมดไป	x	117 (30.23)	270 (69.77)
5. น้ำตกที่มีชื่อเสียงมาก จะมีผู้มาเยือนจำนวนมาก จนเกิด ความแออัด เป็นเหตุให้สภาพธรรมชาติเสียหาย	/	296 (76.09)	93 (23.91)
6. ความสวยงามของน้ำตกวัดจากปริมาณน้ำ ความสูง จำนวนชั้นน้ำตก พรรณไม้ และความอุดมสมบูรณ์ของป่า บริเวณน้ำตก	/	298 (77.00)	89 (23.00)
7. ระดับความรุนแรงของผลกระทบในแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพิ่มขึ้นตามปริมาณผู้มาเยือน	/	328 (85.64)	55 (14.36)
8. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม กลมกลืนกับ สภาพธรรมชาติเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของ ผู้มาเยือนได้	/	333 (86.05)	54 (13.95)
9. การอนุรักษ์คือการห้ามมิให้เข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ หรือ ห้ามมิให้นำทรัพยากร มาใช้ประโยชน์	x	146 (37.63)	242 (62.37)
10. การทิ้งก้นบุหรี่ลงน้ำ การใช้สบู่ แชมพู การปัสสาวะลงน้ำ เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เนื่องจากธรรมชาติสามารถดูดซับของ เสียได้เอง	x	198 (50.90)	191 (49.10)
11. ขยะทำให้เกิดปัญหาอากาศเสีย น้ำเสีย และเป็นแหล่งพาหะ นำโรค	/	343 (88.40)	45 (11.60)
12. โฟมมีการย่อยสลายที่รวดเร็วกว่าขยะชนิดอื่น ๆ	x	238 (61.18)	151 (38.82)

จากตารางที่ 4.10 คิดเป็นรายข้อ พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนาข้างมีความรู้
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้มากที่สุด คือรู้ว่า หลักการอนุรักษ์ทรัพยากร
คือการใช้อย่างยั่งยืน การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการสงวนของหายาก (คะแนนเฉลี่ย = 0.95

คะแนน) มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมากกับคำถามวัดความรู้ข้อที่ว่า การบริการให้ความรู้และสื่อความหมายธรรมชาติสามารถสร้างความตระหนักในคุณค่าของป่าไม้และสิ่งแวดล้อมได้ (คะแนนเฉลี่ย = 0.94 คะแนน) และผู้มาเยือนความรู้น้อยที่สุดในข้อที่ว่า แหล่งน้ำที่อยู่ในแหล่งน้ำตามธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้ไม่สิ้นสุดและไม่วันหมดไป (คะแนนเฉลี่ย = 0.30 คะแนน)

ตารางที่ 4.11 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

(n=389)

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	11	2.80
ปานกลาง	191	49.10
สูง	187	48.10
รวม	389	100.00

Mean 8.64 SD 0.55

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 8.64 แสดงให้เห็นในภาพรวมว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ในระดับปานกลาง และระดับสูงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก คิดเป็นร้อยละ 49.10 และร้อยละ 48.10 ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อยที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 2.80

ตอนที่ 2 ระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา

ข้อมูลความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ได้จากการใช้คำถามจำนวน 20 ข้อ มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.12 ความตระหนักตามระดับความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน/(ร้อยละ))					$\bar{X}$ / (SD)	ความ หมาย
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านการรู้คุณค่าและหวงแหนในทรัพยากร					4.20	สูง	
					(0.25)		
1. การปรับปรุงแหล่ง นันทนาการในพื้นที่ ธรรมชาติมากเกินไปจะทำให้ สูญเสียสภาพเดิมทาง ธรรมชาติ	10 (2.6)	70 (18.1)	52 (13.4)	124 (32.0)	131 (33.9)	3.76 (1.17)	สูง
2. ควรมีการสื่อความหมาย เพื่อให้ผู้มาเยือนได้ ตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของทรัพยากร ป่าไม้	4 (1.0)	3 (0.8)	37 (9.5)	145 (37.3)	200 (51.4)	4.37 (0.77)	สูงมาก
3. การทิ้งขยะลงในน้ำตก หรือบริเวณน้ำตกก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	15 (3.9)	13 (3.4)	32 (8.3)	101 (26.1)	226 (58.4)	4.32 (1.03)	สูงมาก
4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ แหล่งนันทนาการทาง ธรรมชาติควรจัดให้มี เจ้าหน้าที่ดูแลและรักษา สถานที่ให้เพียงพอ	2 (0.5)	6 (1.5)	52 (13.4)	143 (36.8)	186 (47.8)	4.30 (0.80)	สูงมาก
5. รัฐควรทุ่มงบประมาณ เพื่อให้ งานด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประสบความสำเร็จ	1 (0.3)	10 (2.6)	54 (13.9)	146 (37.5)	178 (45.8)	4.26 (0.81)	สูงมาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน/(ร้อยละ))					$\bar{X}$ / (SD)	ความ หมาย
	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน						4.22 (0.32)	สูง
6. ควรปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนันทนาการได้ฟื้นตัว ไม่ควรเปิดให้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ตลอดปี	29 (7.5)	34 (8.7)	84 (21.6)	132 (33.9)	110 (28.3)	3.67 (1.19)	สูง
7. น้ำตกเป็นทรัพยากรที่ควรใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ายาวนาน และฟื้นฟูไม่ให้เสื่อมสภาพลง	0 (0.0)	14 (3.6)	67 (17.2)	126 (32.4)	182 (46.8)	4.22 (0.86)	สูง
8. ท่านทิ้งขยะในถังขยะหรือในจุดที่ทางเขตรักษาพันธุ์ฯ จัดไว้ให้เท่านั้น	2 (0.5)	4 (1.0)	39 (10.0)	112 (28.8)	232 (59.6)	4.46 (0.74)	สูงมาก
9. ไม่ควรขีดเขียนลงบนต้นไม้ ก้อนหิน หรือบริเวณอาคารสถานที่	8 (2.1)	7 (1.8)	28 (7.2)	120 (30.8)	226 (58.1)	4.41 (0.86)	สูงมาก
10. ควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน	3 (0.8)	3 (0.8)	50 (12.9)	144 (37.0)	189 (48.6)	4.32 (0.78)	สูงมาก

(n=389)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน/(ร้อยละ))					$\bar{X}$ / (SD)	ความ หมาย
	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ						3.95 (0.76)	สูง
11. ไม่ควรเข้มงวดในการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าเขตรักษาพันธุ์ฯ	10 (2.6)	3 (0.8)	29 (7.5)	120 (30.8)	227 (58.4)	2.59 (1.40)	น้อย
12. ทุกคนควรปฏิบัติตามระเบียบและข้อควรปฏิบัติต่างๆ ที่เขตรักษาพันธุ์ฯ กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	1 (0.3)	15 (3.9)	34 (8.8)	135 (34.8)	303 (52.3)	4.35 (0.82)	สูงมาก
13. ควรมีการสอดส่องตรวจตราให้ผู้มาเยือนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนอย่างจริงจัง	2 (0.5)	7 (1.8)	33 (8.5)	158 (40.7)	188 (48.5)	4.35 (0.75)	สูงมาก
14. ไม่ควรออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อช่วยลดการเหยียบย่ำพืชพรรณ	0 (0.0)	17 (4.4)	52 (13.4)	139 (35.7)	181 (46.5)	4.24 (0.85)	สูงมาก
15. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด	2 (0.5)	11 (2.8)	58 (14.9)	146 (37.6)	171 (44.1)	4.22 (0.84)	สูง

(n=389)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน/(ร้อยละ))					$\bar{X}$ / (SD)	ความ หมาย
	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากร						4.05 (0.76)	สูง
16. ท่านประกอบกิจกรรม นันทนาการอย่างระมัด ระวัง เพื่อไม่ให้เป็นการ รบกวนสัตว์ หรือทำลาย พืชพรรณ	0 (0.0)	12 (3.1)	46 (11.8)	148 (38.0)	183 (47.0)	4.29 (0.79)	สูงมาก
17. ทุกคนต้องช่วยกัน อนุรักษ์ทรัพยากรนันทนา- การฐานป่าไม้อย่างจริงจัง	0 (0.0)	13 (3.4)	29 (7.5)	139 (35.8)	207 (53.4)	4.39 (0.77)	สูงมาก
18. การอนุรักษ์ทรัพยากร นันทนาการฐานป่าไม้เริ่ม ได้ที่ตัวเราเอง	0 (0.0)	4 (1.0)	39 (10.1)	119 (30.7)	226 (58.2)	4.46 (0.72)	สูงมาก
19. ควรปล่อยให้เจ้าหน้าที่ใน การอนุรักษ์ทรัพยากรเป็น ของเจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ น้ำตก	102 (26.2)	125 (32.1)	78 (20.1)	55 (14.1)	28 (7.2)	2.69 (5.05)	ปานกลาง
20. การประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยว ควรทำควบคู่ไป กับขอความร่วมมือให้ ช่วยกันบำรุงรักษาแหล่ง นันทนาการ	116 (29.8)	97 (24.9)	53 (13.6)	76 (19.5)	47 (12.1)	4.42 (0.87)	สูงมาก
รวม						4.11 (1.09)	สูง

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า ความตระหนักตามความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คุณค่าและวางแผนในทรัพยากร ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ และด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากร จำนวน 20 ข้อ พบว่า ประเด็นที่ผู้มาเยือนมีความตระหนักสูงมาก มี 2 ประเด็น คือ ประเด็นการทิ้งขยะในถังขยะหรือในจุดที่ทางเขตรักษาพันธุ์ฯ จัดไว้ให้เท่านั้น และการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้เริ่มได้ที่ตัวเอง (คะแนนเฉลี่ย 4.46) รองลงมาคือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ควรทำควบคู่ไปกับการขอความร่วมมือให้ช่วยกันบำรุงรักษาแหล่งนันทนาการ (คะแนนเฉลี่ย 4.42) ความตระหนักของผู้มาเยือนอยู่ในระดับต่ำมากในข้อที่ว่าไม่ควรเข้มงวดในการเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (คะแนนเฉลี่ย 2.59)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้มาเยือนที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกันมีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ แตกต่างกัน

3.1.1 ผู้มาเยือนที่ช่วงอายุต่างกัน

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามช่วงอายุ

(n=389)

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
น้อยกว่า 20 ปี	56	79.857	18.48
20-29 ปี	175	80.086	9.53
30-39 ปี	75	86.067	8.48
40-49 ปี	47	80.192	8.10
50-59 ปี	17	88.412	7.48
60 ปีขึ้นไป	19	87.842	4.83
รวม	389	81.967	11.11

จากตารางที่ 4.13 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้มาเยือนที่มีอายุ 50-59 ปี เป็นกลุ่มอายุที่มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 88.412 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยที่ 87.842 อันดับที่ 3 คือ ผู้มาเยือนที่มีอายุ 30-39 ปี มีค่าเฉลี่ยที่ 86.067 และอันดับสุดท้ายคือ ผู้มาเยือนที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยที่ 79.857

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามช่วงอายุ

(n=389)					
แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	5	3335.413	727.083	6.292	.000
ภายในกลุ่ม	382	44143.151	115.558		
รวม	387	47778.564			

จากตารางที่ 4.14 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามอายุ พบว่าผู้มาเยือนที่มีอายุต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 แสดงว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับการทดสอบหากกลุ่มอายุที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างจากกลุ่มอายุ 30-39 ปี เพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบช่วงอายุกับคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการ
ฐานป่าไม้

ช่วงอายุ (I)	ช่วงอายุ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	P
น้อยกว่า 20 ปี	20-29 ปี	-.2291	1.65156	1.000
	30-39 ปี	-6.2095	1.89850	.060
	40-49 ปี	-.3343	2.12655	1.000
	50-59 ปี	-8.5546	2.97675	.145
	60 ปีขึ้นไป	-7.9850	2.85404	.169
20-29 ปี	น้อยกว่า 20 ปี	.2291	1.65156	1.000
	30-39 ปี	-5.9805*	1.48489	.007
	40-49 ปี	-.1053	1.76715	1.000
	50-59 ปี	-8.3256	2.73160	.101
	60 ปีขึ้นไป	-7.7559	2.59733	.115
30-39 ปี	น้อยกว่า 20 ปี	6.2095	1.89850	.060
	20-29 ปี	5.9805*	1.48489	.007
	40-49 ปี	5.8752	1.99986	.128
	50-59 ปี	-2.3451	2.88761	.985
	60 ปีขึ้นไป	-1.7754	2.76094	.995
40-49 ปี	น้อยกว่า 20 ปี	.3343	2.12655	1.000
	20-29 ปี	.1053	1.76715	1.000
	30-39 ปี	-5.8752	1.99986	.128
	50-59 ปี	-8.2203	3.04240	.202
	60 ปีขึ้นไป	-7.6506	2.92244	.234
50-59 ปี	20-29 ปี	8.5546	2.97675	.145
	20-29 ปี	8.3256	2.73160	.101
	30-39 ปี	2.3451	2.88761	.985
	40-49 ปี	8.2203	3.04240	.202
	60 ปีขึ้นไป	.5697	3.58881	1.000
60 ปีขึ้นไป	น้อยกว่า 20 ปี	7.9850	2.85404	.169
	20-29 ปี	7.7559	2.59733	.115
	30-39 ปี	1.7754	2.76094	.995
	40-49 ปี	7.6506	2.92244	.234
	50-59 ปี	-.5697	3.58881	1.000

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.1.2 ผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=389)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
ต่ำกว่าชั้น ม.ปลาย	75	88.773	1.12
ม.ปลาย/ปวช.	80	83.863	0.86
อนุปริญญา/ปวส.	51	83.588	1.06
ป.ตรี	174	79.908	1.01
สูงกว่า ป.ตรี	7	82.429	5.80
รวม	387	82.005	0.57

จากตารางที่ 4.16 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาดำรงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มระดับการศึกษาที่มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 88.773 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ยที่ 83.863 อันดับที่ 3 คือ ผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษอนุปริญญา/ปวส. มีค่าเฉลี่ยที่ 83.588 อันดับที่ 4 คือผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และอันดับสุดท้ายคือผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยที่ 79.908

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	1404.760	351.190	2.887	.022
ภายในกลุ่ม	382	46473.230	121.658		
รวม	386	47877.990			

จากตารางที่ 4.17 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 แสดงว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.1.3 ผู้มาเยือนที่มีอาชีพหลักต่างกัน

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามอาชีพหลัก

(n=389)

อาชีพหลัก	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
เกษตรกร	52	84.135	8.18
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	87.875	9.11
รับราชการ	32	86.719	8.76
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	41	85.073	8.74
รับจ้าง/อาชีพอิสระ	50	82.120	8.93
ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	34	83.882	6.43
นักเรียน/นักศึกษา	145	78.138	13.80
อื่นๆ	18	82.111	7.43
รวม	388	81.985	11.13

จากตารางที่ 4.18 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นกลุ่มอาชีพที่มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ สูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 87.875 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ย 86.719 อันดับที่ 3 คือผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน มีค่าเฉลี่ย 85.073 อันดับที่ 4 คือผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 84.135 อันดับที่ 5 คือผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจ/ค้าขาย มี

ค่าเฉลี่ย 83.882 อันดับที่ 6 คือผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง/อาชีพอิสระ มีค่าเฉลี่ย 82.120 อันดับที่ 7 ผู้มาเยือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 82.111 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 78.138

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามอาชีพหลัก

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	7	4173.022	596.146	5.181	.000
ภายในกลุ่ม	380	43724.885	115.065		
รวม	387	47897.907			

จากตารางที่ 4.19 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้มาเยือนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มอาชีพที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างจากกลุ่มอาชีพนักเรียน/นักศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบอาชีพกับคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

อาชีพ (I)	อาชีพ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
เกษตรกร	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-3.7404	3.06666	.982
	รับราชการ	-2.5841	2.41010	.992
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	-.9386	2.24037	1.000
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	2.0146	2.12464	.996

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

อาชีพ (I)	อาชีพ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	.2523	2.36581	1.000
	นักเรียน/นักศึกษา	5.9967	1.73388	.105
	อื่นๆ	2.0235	2.93348	1.000
พนักงาน	เกษตรกร	3.7404	3.06666	.982
รัฐวิสาหกิจ	รับราชการ	1.1563	3.28442	1.000
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	2.8018	3.16197	.998
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	5.7550	3.08106	.836
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	3.9926	3.25206	.982
	นักเรียน/นักศึกษา	9.7371	2.82580	.108
	อื่นๆ	5.7639	3.68566	.931
รับราชการ	เกษตรกร	2.5841	2.41010	.992
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-1.1563	3.28442	1.000
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	1.6456	2.53027	1.000
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	4.5987	2.42840	.825
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	2.8364	2.64198	.992
	นักเรียน/นักศึกษา	8.5808*	2.09508	.021
	อื่นๆ	4.6076	3.16043	.952
ลูกจ้าง/ พนักงาน บริษัทห้าง ร้าน	เกษตรกร	.9386	2.24037	1.000
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-2.8018	3.16197	.998
	รับราชการ	-1.6456	2.53027	1.000
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	2.9532	2.26004	.974
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	1.1908	2.48812	1.000
	นักเรียน/นักศึกษา	6.9352	1.89737	.067
	อื่นๆ	2.9621	3.03299	.995
รับจ้าง/อาชีพ อิสระ	เกษตรกร	-2.0146	2.12464	.996
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-5.7550	3.08106	.836
	รับราชการ	-4.5987	2.42840	.825

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

อาชีพ (I)	อาชีพ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	-2.9532	2.26004	.974
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	-1.7624	2.38445	.999
	นักเรียน/นักศึกษา	3.9821	1.75922	.645
	อื่นๆ	.0089	2.94853	1.000
ประกอบ	เกษตรกร	-.2523	2.36581	1.000
ธุรกิจ/ค้าขาย	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-3.9926	3.25206	.982
	รับราชการ	-2.8364	2.64198	.992
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	-1.1908	2.48812	1.000
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	1.7624	2.38445	.999
	นักเรียน/นักศึกษา	5.7444	2.04398	.344
	อื่นๆ	1.7712	3.12679	1.000
นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	-5.9967	1.73388	.105
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-9.7371	2.82580	.108
	รับราชการ	-8.5808*	2.09508	.021
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	-6.9352	1.89737	.067
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	-3.9821	1.75922	.645
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	-5.7444	2.04398	.344
	อื่นๆ	-3.9732	2.68069	.948
อื่นๆ	เกษตรกร	-2.0235	2.93348	1.000
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-5.7639	3.68566	.931
	รับราชการ	-4.6076	3.16043	.952
	ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้าน	-2.9621	3.03299	.995
	รับจ้าง/อาชีพอิสระ	-.0089	2.94853	1.000
	ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	-1.7712	3.12679	1.000
	นักเรียน/นักศึกษา	3.9732	2.68069	.948

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.1.4 ผู้มาเยือนที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามภูมิลำเนา

(n=389)

ภูมิลำเนา	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
จังหวัดสงขลา	209	78.861	14.16
จังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้	137	83.569	0.95
จังหวัดในภาคอื่น	39	85.897	10.64
รวม	385	82.130	11.08

จากตารางที่ 4.21 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นในภาคอื่น มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 85.897 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา มีค่าเฉลี่ย 83.569 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ มีค่าเฉลี่ย 78.861

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามภูมิลำเนา

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	2450.308	1225.154	10.466	.000
ภายในกลุ่ม	382	44715.199	117.055		
รวม	386	47165.506			

จากตารางที่ 4.22 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้จำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ผู้มาเยือนที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

แสดงว่า ภูมิภาคที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มภูมิภาคที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นในภาคใต้มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นในภาคอื่น นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบภูมิภาคกับคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

อาชีพ (I)	(J) ภูมิภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
จ.สงขลา	จ.อื่นในภาคใต้	4.7081*	1.18932	.000
	จ.อื่นในภาคอื่น	-2.3281	1.88719	.468
จ.อื่นในภาคใต้	จ.สงขลา	-4.7081*	1.18932	.000
	จ.อื่นในภาคอื่น	-7.0361*	1.96363	.002
จ.อื่นในภาคอื่น	จ.สงขลา	2.3281	1.88719	.468
	จ.อื่นในภาคใต้	7.0361*	1.96363	.002

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.1.5 ผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=389)

รายได้ต่อเดือน (บาท)	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000	104	78.539	15.32
5,001-10,000	141	82.114	8.44

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

(n=389)

รายได้ต่อเดือน (บาท)	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
10,001-15,000	77	85.455	8.89
มากกว่า 15,000	57	85.439	7.29
รวม	379	82.311	11.02

จากตารางที่ 4.24 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโดนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 85.455 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 85.439 อันดับที่ 3 ผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 82.114 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ย 78.539

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3	2804.105	934.702	8.126	0.000
ภายในกลุ่ม	375	43133.157	115.022		
รวม	378	45937.261			

จากตารางที่ 4.25 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่ารายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มรายได้ที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบรายคู่เกี่ยวกับคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

รายได้ต่อเดือน (I)	รายได้ต่อเดือน (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 - 10,000 บาท	-3.5750	1.38627	.086
	10,001 - 15,000 บาท	-6.9161*	1.61238	.000
	มากกว่า 15,000 บาท	-6.9001*	1.76746	.002
5,000 - 10,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.5750	1.38627	.086
	10,001 - 15,000 บาท	-3.3411	1.51972	.186
	มากกว่า 15,000 บาท	-3.3251	1.68335	.274
10,001 - 15,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	6.9161*	1.61238	.000
	5,000 - 10,000 บาท	3.3411	1.51972	.186
	มากกว่า 15,000 บาท	.0159	1.87396	1.000
มากกว่า 15,000 บาท	ต่ำกว่า 5,000 บาท	6.9001*	1.76746	.002
	5,000 - 10,000 บาท	3.3251	1.68335	.274
	10,001 - 15,000 บาท	-.0159	1.87396	1.000

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.2 ผู้มาเยือนที่มีรูปแบบและลักษณะของการมาเยือนต่างกันมีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามจำนวนครั้งในการมาเยือน (n=389)

จำนวนครั้งในการมาเยือน	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
มาเป็นครั้งแรก	107	78.346	15.78
2-7 ครั้ง	182	83.517	8.63
8 ครั้งขึ้นไป	88	84.091	7.35
รวม	377	82.183	11.16

จากตารางที่ 4.27 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง 8 ครั้งขึ้นไป มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 84.091 อันดับที่ 2 คือผู้มาเยือนที่มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง 2-7 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย 83.517 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างเป็นครั้งแรก มีค่าเฉลี่ย 78.346

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามจำนวนครั้งในการมาเยือน

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	2219.442	1109.721	9.313	0.000
ภายในกลุ่ม	374	44564.929	119.158		
รวม	376	46784.371			

จากตารางที่ 4.28 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามจำนวนครั้งในการมาเยือน พบว่าผู้มาเยือนที่มีจำนวนครั้งในการมาเยือนต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าจำนวนครั้งในการมาเยือนมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มผู้มาเยือนตามจำนวนครั้งในการมาเยือนที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเดินทางมาเยือนน้ำตกโตนงาช้างมาก่อน (ครั้งนี้เป็นครั้งแรก) มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยมาแล้ว 2-7 ครั้ง และกลุ่มตัวอย่างที่มีเคยมา 8 ครั้งขึ้นไป นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการทดสอบรายได้กับคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

จำนวนครั้ง ในการมาเยือน (I)	จำนวนครั้ง ในการมาเยือน (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ไม่เคยมาก่อน	เคยมา 2-7 ครั้ง	-5.1707*	1.32979	.001
	เคยมา 8 ครั้งขึ้นไป	-5.7451*	1.57089	.001
เคยมา 2-7 ครั้ง	ไม่เคยมาก่อน	5.1707*	1.32979	.001
	เคยมา 8 ครั้งขึ้นไป	-.5744	1.41731	.921
เคยมา 8 ครั้งขึ้นไป	ไม่เคยมาก่อน	5.7451*	1.57089	.001
	เคยมา 2-7 ครั้ง	.5744	1.41731	.921

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามกลุ่มการเดินทาง

(n=389)

กลุ่มในการเดินทาง	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
กลุ่มเพื่อน	212	81.278	12.87
กลุ่มครอบครัว	88	83.830	8.75

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

(n=389)

กลุ่มในการเดินทาง	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
เดินทางมาคนเดียว	7	74.429	2.76
กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนกับครอบครัว	59	83.254	8.51
อื่นๆ	13	83.385	4.99
รวม	379	82.124	11.16

จากตารางที่ 4.30 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่มากับกลุ่มครอบครัว มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 83.830 อันดับที่ 2 ผู้มาเยือนที่มากับกลุ่มประเภทอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 83.385 อันดับที่ 3 คือผู้มาเยือนที่มากับกลุ่มผสมระหว่างเพื่อนกับครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 83.254 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างเป็นครั้งแรก มีค่าเฉลี่ย 78.346

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามกลุ่มการเดินทาง

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	918.170	229.543	1.861	0.117
ภายในกลุ่ม	374	46137.001	123.361		
รวม	378	45055.172			

จากตารางที่ 4.31 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามกลุ่มการเดินทาง พบว่าผู้มาเยือนที่มีกลุ่มการเดินทางต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากลุ่มการเดินทางไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผู้มาเยือนที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ต่างกันมีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้จำแนกตามความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้

(n=389)

ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม อนุรักษ์ป่าไม้	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย	82	81.500	9.93
1-3 ครั้ง/ปี	228	81.447	10.21
4 ครั้ง/ปีขึ้นไป	76	84.303	14.48
รวม	386	82.021	11.15

จากตารางที่ 4.32 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 84.303 อันดับที่ 2 ผู้มาเยือนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ 1-3 ครั้ง/ปี มีค่าเฉลี่ย 81.447 และอันดับที่ 3 ผู้มาเยือนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ 1 ครั้ง/ปี มีค่าเฉลี่ย 81.500

ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	492.926	246.463	1.992	0.138
ภายในกลุ่ม	383	47378.908	123.705		
รวม	385	47871.834			

จากตารางที่ 4.33 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้จำแนกตามความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่าผู้มาเยือนที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ผู้มาเยือนที่มีความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างกันมีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

(n=389)

ความถี่ในการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย	19	71.737	8.50
1-3 ครั้ง/ปี	176	80.097	10.42
4 ครั้ง/ปีขึ้นไป	190	84.811	11.13
รวม	385	82.010	11.16

จากตารางที่ 4.34 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไป มีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความคิดเห็น 84.811 อันดับที่ 2 ผู้มาเยือนที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 1-3 ครั้ง/ปี มีค่าเฉลี่ย 80.097 และอันดับที่ 3 ผู้มาเยือนที่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเลย มีค่าเฉลี่ย 71.737

ตารางที่ 4.35 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการ
ฐานป่าไม้ จำแนกตามความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	4139.737	2069.869	18.087	0.000
ภายในกลุ่ม	382	43716.221	114.440		
รวม	384	47855.958			

จากตารางที่ 4.35 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์
นันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ พบว่าผู้มา
เยือนที่มีความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างกัน จะมีความตระหนักในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าความถี่
ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์
ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มผู้มาเยือนตามความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่ง
ท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่
ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ไม่เคยท่องเที่ยวเลย
กลุ่มที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 1-3 ครั้งต่อปี และกลุ่มที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
ธรรมชาติ 4 ครั้งต่อปีขึ้นไป มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้
แตกต่างกันทุกกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ผลการทดสอบจำนวนความถี่ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติกับ
คะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

ความถี่ในการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ (I)	ความถี่ในการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ(J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ไม่เคยท่องเที่ยวเลย	1-3 ครั้งต่อปี	-8.3597*	2.58329	.006
	4 ครั้งต่อปีขึ้นไป	-13.0737*	2.57400	.000

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ความถี่ในการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ (I)	ความถี่ในการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ(J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
1-3 ครั้งต่อปี	ไม่เคยท่องเที่ยวเลย	8.3597*	2.58329	.006
	4 ครั้งต่อปีขึ้นไป	-4.7139*	1.11917	.000
4 ครั้งต่อปีขึ้นไป	ไม่เคยท่องเที่ยวเลย	13.0737*	2.57400	.000
	1-3 ครั้งต่อปี	4.7139*	1.11917	.000

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.5 ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ต่างกันมีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลรวมคะแนนความคิดเห็น
ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

(n=389)

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร นันทนาการฐานป่าไม้	จำนวน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	SD
ระดับต่ำ	11	71.364	0.924
ระดับปานกลาง	191	79.607	10.206
ระดับสูง	187	85.064	11.367
รวม	389	81.997	11.114

จากตารางที่ 4.37 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัด
สงขลา ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้อยู่ในระดับสูง มีความ
ตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ สูงสุด คือมีค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนความ

คิดเห็น 85.064 อันดับที่ 2 ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 79.607 และอันดับสุดท้ายผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้อยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ย 71.364

ตารางที่ 4.38 การเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

(n=389)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	4093.672	2046.836	18.026	0.000
ภายในกลุ่ม	386	43829.325	113.547		
รวม	388	47922.997			

จากตารางที่ 4.38 เมื่อเปรียบเทียบผลรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์นันทนาการฐานป่าไม้ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ พบว่าผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ต่างกัน จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการทดสอบหากกลุ่มผู้มาเยือนตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ที่มีคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความรู้ในระดับต่ำ กลุ่มที่มีความรู้ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่มีความรู้ในระดับสูง มีคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้แตกต่างกันทุกกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 ผลการทดสอบระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้กับ
คะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้

ระดับความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากร นันทนาการฐานป่าไม้ (I)	ระดับความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากร นันทนาการฐานป่าไม้ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำ	ปานกลาง	-8.2437*	3.30409	.046
	สูง	-13.7005*	3.30601	.000
ปานกลาง	ต่ำ	8.2437*	3.30409	.046
	สูง	-5.4568*	1.09622	.000
สูง	ต่ำ	13.7005*	3.30601	.000
	ปานกลาง	5.4568*	1.09622	.000

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้มาเยือน

ตารางที่ 4.40 ระดับความรุนแรงของปัญหาด้านต่างๆ

ประเด็นในการจัดการ	ระดับความรุนแรงของปัญหา(จำนวน/ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	SD	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. ด้านการจัดการพื้นที่สภาพทางกายภาพ	51 (13.5)	114 (30.1)	106 (28.0)	73 (19.3)	35 (9.2)	2.81	1.17*	รุนแรง น้อย
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	39 (10.3)	97 (25.5)	142 (37.4)	52 (13.7)	50 (13.2)	2.94	1.18**	รุนแรง ปานกลาง

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

ประเด็นในการจัดการ	ระดับความรุนแรงของปัญหา(จำนวน/ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	SD	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. ด้านการให้บริการ ความรู้ ป้ายสื่อ ความหมาย/ป้ายเตือน	54 (14.2)	161 (42.4)	101 (26.6)	43 (11.3)	21 (5.5)	2.52	1.05**	รุนแรง น้อย
4. ด้านการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่	88 (23.2)	105 (27.6)	98 (25.8)	62 (16.3)	27 (7.1)	2.57	1.21**	รุนแรง น้อย
5. ด้านผู้มาเยือน/ นักท่องเที่ยว	49 (12.9)	111 (29.2)	107 (28.2)	75 (19.7)	38 (10.0)	2.85	1.81**	รุนแรง ปาน กลาง
6. ด้านสวัสดิภาพ ของผู้มาเยือน	44 (11.6)	140 (36.9)	97 (25.6)	89 (23.5)	9 (2.4)	2.68	1.03*	รุนแรง ปาน กลาง
7. ด้านอื่น ๆ	5 (18.5)	4 (14.8)	9 (33.3)	9 (33.3)	0 (0.0)	2.81	1.11***	รุนแรง ปาน กลาง

* n= 279 , ** n=280 , ***n=27

จากตารางที่ 4.40 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้มาเยือนน้ำตกโดนงาช้าง โดยการตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 389 ฉบับ พบว่า แบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อ 1 และข้อ 6 มีผู้ตอบจำนวน 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.3 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5 มีผู้ตอบจำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.5 และมีผู้ตอบข้อที่ 7 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 จากตารางที่ 4.33 ทำให้ทราบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีคะแนนเฉลี่ยระดับความรุนแรงของปัญหา 2.94 คะแนน รองลงมาคือปัญหาที่เกิด

จากผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว มีคะแนนเฉลี่ย 2.85 คะแนน และประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ ปัญหาด้านการให้บริการความรู้ ป้ายสื่อความหมายป้ายเตือน มีค่าเฉลี่ย 2.52 คะแนน ผู้ใช้บริการจะมีปัญหาและข้อเสนอแนะโดยทั่วไปสรุปได้ตามประเด็น แสดงในตารางที่ 4.41 ดังนี้

ตารางที่ 4.41 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้มาเยือน

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการจัดการพื้นที่	
- พื้นที่บริเวณน้ำตกไม่ค่อยสะอาด มีเศษขยะ	- ควรให้เจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ให้มากขึ้น
- อาคารต่างๆ เช่น ที่อยู่ตรงข้ามกับศูนย์อบรมฯ มีสภาพโทรม และสถานที่โดยรอบไม่สะอาดเท่าที่ควร ไม่มีความพร้อมที่จะรองรับผู้มาเยือน	- ควรปรับปรุงบำรุงอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมและสามารถใช้งานได้คืออยู่เสมอ
- ไม่มีไฟฟ้าแสงสว่างบริเวณทางเดินในเวลากลางคืน	- ควรติดตั้งหลอดไฟฟ้าริมทางเดิน
- พื้นที่บางจุดมองดูไม่เป็นธรรมชาติ	
- มีแมลง และยุงรบกวนมาก	
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	
- อุปกรณ์บางอย่างชำรุด เสียหาย ไม่ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง	- ปรับปรุงให้ร้านอาหาร และห้องน้ำมีความสะอาดมากขึ้นกว่าเดิม
- ห้องน้ำไม่สะอาด ก๊อกน้ำเสีย	- คอยดูแล ซ่อมแซมอุปกรณ์ในห้องน้ำให้สามารถใช้งานได้คืออยู่เสมอ
- ม้านั่ง ศาลาสำหรับนั่งพักผ่อนมีน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว	- ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลทำความสะอาดเพื่อให้ห้องน้ำห้องสุขาสะอาดอยู่ตลอดเวลา
- ทางเดินขึ้นไปน้ำตกไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร	- ควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่
- ถังขยะมีน้อย ไม่ทั่วถึงทั้งบริเวณ	- จัดให้มีที่นั่งพักผ่อนให้เพียงพอ
- ร้านอาหารมีน้อย และจำหน่ายอาหารราคาแพงเกินไป	- ไม่ควรให้มีการขายสุนัข แชมพู
- ไม่มีป้ายบอกทางไปร้านอาหารและไปห้องน้ำที่ชัดเจน	

ตารางที่ 4.41 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<ul style="list-style-type: none"> - ในวันหยุดนักขัตฤกษ์มีที่จอดรถไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงทางเดินขึ้นน้ำตกและทำราวจับให้มั่นคงเพื่อให้เดินได้สะดวกและมีความปลอดภัยมากขึ้น - ควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลความปลอดภัยบริเวณลานจอดรถ
3. ด้านการให้บริการความรู้ ป้ายสื่อความหมาย/ป้ายเตือน	
<ul style="list-style-type: none"> - ป้ายสื่อความหมาย ป้ายเตือน ป้ายบอกทาง มีน้อย และบางป้ายชำรุดผุพัง ลบเลือน และใช้ขนาดอักษรเล็กเกินไป - ป้ายชี้ขึ้นน้ำตกไม่สวยงาม 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรปรับปรุงป้ายสื่อความหมายที่ตั้งอาคาร ถนนหนทาง ชื่อน้ำตก และชื่อพรรณไม้ให้เพียงพอ สวยงาม และบอกทิศทางที่ชัดเจน
4. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	
<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่คอยให้บริการมีจำนวนน้อย ไม่สามารถให้คำแนะนำ และสอดส่องดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้ทั่วถึง - เจ้าหน้าที่ด่านเก็บค่าธรรมเนียบบางคนพูดจาไม่ดี ใช้ถ้อยคำ ไม่น่าฟัง ขาดมนุษยสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ และเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว - เจ้าหน้าที่ทุกคนควรยิ้มแย้มแจ่มใสและให้การดูแลต้อนรับผู้มาเยือนให้มากกว่านี้
5. ด้านพฤติกรรมของผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว	
<ul style="list-style-type: none"> - ไม่รักษาความสะอาด ทิ้งขยะเรี่ยราด ทิ้งขยะ และเศษอาหารลงในธารน้ำ - เมาสุราแล้วทะเลาะวิวาทกัน - นำเครื่องดื่มและอาหารขึ้นไปรับประทานในบริเวณที่ห้าม - ใช้สเปรย์ แชมพู อาบน้ำในธารน้ำตก - ไม่เคารพและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ - บางคนไม่ค่อยมีมารยาทในการเล่นน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรลงโทษหรือปรับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถานที่ เช่น ผู้ทิ้งขยะลงธารน้ำตก ผู้ที่ใช้สเปรย์ แชมพูในน้ำตก หรือผู้ที่นำอาหารเครื่องดื่มไปรับประทานในบริเวณที่ห้าม - ดัดป้ายห้ามฝ่าฝืน หรือป้ายเชิญชวนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ และรณรงค์ให้ใช้สถานที่สาธารณะเพื่อพักผ่อน เล่นน้ำตกอย่างมีมารยาท

ตารางที่ 4.41 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>6. ปัญหาด้านสวัสดิภาพของผู้มาเยือน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้มาเยือนบางกลุ่มที่ดื่มสุราทำให้ผู้อื่นรู้สึกไม่ปลอดภัย และไม่อยากอยู่ใกล้ในบริเวณนั้น - เจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวมีน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อให้บรรยากาศการมาท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเรียบร้อย - ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวและเตรียมอุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้ในกรณีฉุกเฉินให้สามารถช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง
<p>7. ด้านอื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริเวณน้ำตกชั้นที่ 1 มีฝาชกน้ำอัดลมตกตามพื้นอาจทำให้นักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บได้ - ค่าธรรมเนียมเข้าไปในพื้นที่มีราคาเกินไป - วัสดุไม่คุ้มค่ากับการบริการควรได้รับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเก็บขยะและทำความสะอาดบริเวณน้ำตกเป็นประจำ - ควรลดค่าธรรมเนียมหรือพัฒนาคุณภาพของการบริการนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 5 แนวทางและกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของน้ำตกโตนงาช้าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผู้มาเยือน

น้ำตกโตนงาช้างเป็นทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ประเภทหนึ่งที่มีความสวยงามโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา ประชาชนทั่วไปจึงนิยมมาท่องเที่ยว ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่น้ำตกโตนงาช้างเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากน้ำตกโตนงาช้างตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อว่าสัตว์ป่าในพื้นที่จะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้มากขึ้นเพื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากับการเปิดให้ใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณน้ำตกเพื่อการท่องเที่ยวแล้ว จะเห็นว่าอาจขัดแย้งกันเอง หรือดำเนินการไปพร้อมกันได้ยากลำบากหากขาดการวางแผนเพื่อการจัดการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก และเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสิ่งต่างๆ อาทิเช่น สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ

กิจกรรมนันทนาการต่างๆ แต่ถ้าหากเน้นการป้องกันและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อมธรรมชาติมากเกินไป การบริการและการให้ความสะดวกแก่ผู้มาเยือนก็ไม่อาจทำได้อย่างเต็มที่หรือไม่ตอบสนองความคาดหวังของผู้มาเยือนโดยทั่วไป

จากการประชุมสัมมนาในกลุ่มย่อยและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ตัวแทนกลุ่มผู้มาเยือนน้ำตกโดนงาช้าง ตัวแทนชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ใกล้กับน้ำตกโดนงาช้าง เจ้าหน้าที่จากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้างและนักวิชาการป่าไม้ ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมและร่วมกันสรุปแนวทางและกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของน้ำตกโดนงาช้าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผู้มาเยือน ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการ มาตรการหรือกิจกรรมเบื้องต้นของการดำเนินงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร การจัดการและการพัฒนาสิ่งต่างๆ อย่างเป็นระบบ สำคัญในแผนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้าง มีดังนี้

1.1 การบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร ควรวางแผนการจัดการต้องมีเนื้อหาการป้องกันและรักษาทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ พร้อมทั้งยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผู้มาเยือน และจากพฤติกรรมทำลายของผู้มาเยือนในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ ผลที่ตามมาก็คือ การชำรุดทรุดโทรมของทรัพยากรต่างๆ เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติจากการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน โดยเฉพาะปัญหาความสกปรกของน้ำตก เป็นปัญหาที่ทางเขตรักษาพันธุ์ฯ ควรเร่งแก้ไขโดยเร็ว

1.2 นันทนาการและสื่อความหมาย การจัดการเกี่ยวกับนันทนาการและโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ

- 1) ควรปรับปรุงป้ายชื่อน้ำตกให้ชัดเจน สวยงาม และเป็นรูปแบบเดียวกัน
- 2) ควรเพิ่มป้ายสื่อความหมาย (Interpretation Sign) เพื่อบอก แสดง หรืออธิบายข้อมูลและเรื่องราวที่น่าสนใจในเขตรักษาพันธุ์ฯ ทั้งสภาพพื้นที่ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ให้ผู้มาเยือนได้รับรู้และเข้าใจข้อมูลหรือเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวและวิธีการในการทำนุบำรุงรักษาพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม ตลอดจนควบคุมไม่ให้เกิดการประกอบกิจกรรมนันทนาการส่งผลกระทบต่อนิเวศวิทยาป่าไม้สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) การออกแบบป้ายควรใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากล และใช้สัญลักษณ์แทนตัวอักษรมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เพื่อดึงดูดความสนใจ ควรมีทั้ง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในแผ่นป้ายเดียวกัน เน้นความเรียบง่าย ติดตั้งป้ายในตำแหน่งที่มองเห็นเด่นชัด

4) ควรจะจัดทำและให้บริการแก่ผู้มาเยือน เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ความตระหนัก และเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

1.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์ไม้ได้ตั้งอยู่โดดเดี่ยว แต่แวดล้อมด้วยชุมชนต่างๆ และหน่วยงานในท้องถิ่น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการประสานประโยชน์และความร่วมมือกับประชาชนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสา โรงเรียนที่อยู่ใกล้กับน้ำตกโดนงาช้าง ได้แก่ โรงเรียนรักเมืองไทย 6 โรงเรียนบ้านท่าหมอไชย โรงเรียนบ้านหินผูด โรงเรียนบ้านนาแสน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ ต้องได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งวิธีการดำเนินการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เอื้ออำนวยประโยชน์และพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในท้องถิ่นให้ดีขึ้น เพื่อประชาชนท้องถิ่นจะได้เห็นประโยชน์ของการมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและช่วยกันอนุรักษ์ไว้

1.4 การบริหารจัดการบุคลากร วางแนวทางในการกำหนดบุคลากรตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผู้มาเยือนอย่างละเอียดและทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกัน

1.5 การกำหนดความสำคัญก่อนหลัง เนื่องจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมการจัดการผู้มาเยือนครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ มากมาย ดังนั้นแผนงานที่จัดขึ้นจึงต้องมีความจำเป็นก่อนหลังว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่สำคัญมาก ก็ควรดำเนินการก่อนลงมาตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณและกำลังคน ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด

2. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบทุกรูปแบบ แต่ก็สามารถทำได้ตามสมควร โดยแบ่งตามประเภทต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มาเยือน ดังนี้

2.1 ด้านเก็บเงินค่าธรรมเนียม ควรปรับปรุงและตกแต่งเพิ่มเติมให้มีความสวยงามและดูกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ

2.2 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ควรปรับปรุงให้สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้มาเยือนเข้าไปเยี่ยมชม

2.3 ห้องน้ำห้องสุขา ควรปรับปรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ในห้องสุขาให้ใช้การได้ดี

2.4 ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ร้านขายอาหาร ควรจัดการควบคุมการบริการอาหารของร้านจำหน่ายอาหารให้มีความสะอาดปลอดภัย โดยมุ่งเน้นให้มีการปรับปรุงการบริการอาหารที่สะอาดปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยึดมั่น เช่น ให้ร้านอาหารเข้าร่วมโครงการอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)

2.5 บริเวณรับประทานอาหาร ควรจัดหาพื้นที่เพิ่มเติมสำหรับให้ผู้มาเยือนได้นั่งรับประทานอาหาร ปิกนิก และพักผ่อนในบริเวณใต้ร่มไม้ ริมธารน้ำตกอย่างๆไม่แออัด

2.6 ควรจัดหาถังขยะเพิ่มเติม และตั้งไว้ตามจุดต่างๆ ให้ทั่วถึง พร้อมกับจัดทำป้ายสัญลักษณ์ให้ถังขยะลงถังขยะ

2.7 ระบบถนน ลานจอดรถ เนื่องจากในวันหยุดสุด หรือช่วงเทศกาลที่มีผู้มาเยือนจำนวนมาก ลานจอดรถจึงไม่สามารถรองรับรถของผู้มาเยือนได้ทั้งหมด ทางเขตรักษาพันธุ์ฯ จะจัดรถบริการรับ-ส่ง จากจุดจอดรถตามไหล่ถนนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาเยือน ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและจัดระบบการให้บริการ และกำหนดตารางเวลาเดินรถบริการเป็นช่วงเวลาเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง

- 1) หากไม่สามารถเพิ่มศาลาพักผ่อน ม้านั่งได้ ก็ควรมีการให้บริการเช่าเสื่อปูนั่ง
- 2) การปลูกต้นไม้ที่ให้ร่มเงาและความสวยงาม ควรนำกล้วยไม้ที่มีในท้องถิ่นมาประดับต้นไม้ใหญ่เพิ่มเติมเพื่อให้ความรู้สึกรื่นเริงและเกิดความสวยงาม

3. การจัดการผู้มาเยือน

จากการผลศึกษาพบว่าปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้างมีดังนี้ (1) ไม่รักษาความสะอาด ทั้งขยะเรี่ยราด ทั้งขยะและเศษอาหารลงในธารน้ำ (2) เมาสุราแล้วทะเลาะวิวาทกัน (3) นำเครื่องดื่มและอาหารขึ้นไปรับประทานในบริเวณที่ห้าม (4) ใช้สับ ขมพู่ อาบน้ำในธารน้ำตก (5) ไม่เคารพและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ (6) บางคนไม่ค่อยมีมารยาทในการเล่นน้ำ

ในการจัดการผู้มาเยือนหรือการควบคุมทางด้านพฤติกรรมของผู้มาเยือน อาจทำได้ด้วยการใช้ป้ายสื่อ ซึ่งต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

- **เน้นที่ข้อความ** ควรอธิบายถึงปัญหาให้ชัดเจน ได้แก่ ประเภทของพฤติกรรมที่สร้างปัญหาดังที่ได้กล่าวมาทั้ง 6 ประการข้างต้น และจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรจึงจะช่วยแก้ปัญหาได้ ด้วยแนวความคิดและเหตุผลของการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชัดเจน

- **ต้องรู้จักผู้มาเยือน** ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ซึ่งพบว่าเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา มีอายุระหว่าง 20-29 ปี

- **เลือกสื่อหรือวิธีการสื่อ** เลือกวิธีการสื่อด้วยป้ายสื่อความหมาย ป้ายสัญลักษณ์
ป้ายประกาศ

- **ระบุสถานที่** ควรเลือกสื่อในบริเวณที่มีผู้มาเยือนไปรวมตัวกันอยู่มากๆ ได้แก่
ด้านเก็บค่าธรรมเนียม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ริมน้ำตก

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆ ที่ควรนำมาใช้จัดการผู้มาเยือน ได้แก่ การแบ่งเขต
ผู้ใช้ประโยชน์ (Zoning) อาจแบ่งเป็นบริเวณของผู้มาเยือนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้มาเยือน
กลุ่มครอบครัว เพื่อแยกให้กลุ่มเด็กๆ ได้เล่นน้ำตก หรือกลุ่มผู้มาเยือนที่มานั่งพักผ่อนชมธรรมชาติ
ได้อยู่ห่างจากกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น ได้แก่

4.1 การดำเนินมาตรการมวลชนสัมพันธ์

4.2 การให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ด้วยการส่งเสริมอาชีพ เช่น การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวในเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า โดยการขายของที่ระลึก อาหาร ให้ร้านค้าในพื้นที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลพื้นที่
และรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

4.3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเปิดโอกาสให้ชาวบ้านท้องถิ่นที่คาดว่าจะได้รับ
ผลกระทบจากการจัดการและอนุรักษ์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ
จัดทำแผนการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

